

titel
ondertitel

Homoseksualiteit: 'er wordt te veel Bijbel gelezen'

auteur
achtergrond
bron
jaartal
thema

Mariecke van den Berg

NGK

OnderWeg www.onderwegonline.nl/4296-homoseksualiteit-er-wordt-te-veel-bijbel-gelezen

2015

Inleiding of samenvatting inhoud

Mariecke van den Berg, tot 1 april 2015 projectmanager bij LCC Plus, een alliantie van christelijke LHBT-organisaties, reageert in een ingezonden artikel kritisch op de zorg die OnderWeg-hoofdredacteur Ad de Boer in een column uitte dat christenen zich in het debat over homoseksualiteit door de tijdgeest laten meevoeren en zich niet of nauwelijks verdiepen in wat de Bijbel over het onderwerp te zeggen heeft. Zij vindt dat er meer oog moeten komen voor andere Bijbelteksten dan de bekende homoteksten en dat er meer geput moet worden uit bronnen buiten gereformeerde kring, uit andere wetenschappen en uit de levenservaringen van mensen.

Homoseksualiteit: 'Er wordt te veel Bijbel gelezen'

Ierland besluit het homohuwelijk in te voeren, orthodoxe christenen betuigen hun steun via sociale media en Ad de Boer is geschokt over het gemak waarmee volgens hem de Bijbel terzijde wordt geschoven (*OnderWeg*, 30 mei 2015). Hij vraagt zich af of we ons niet te gemakkelijk laten meevoeren door de tijdgeest en pleit ervoor om discussies over homoseksualiteit en vrouwen in het ambt te voeren met een open Bijbel.

Hoewel De Boer enkele nuances aanbrengt (Gods Geest kan ook door de tijdgeest werken), vind ik zijn argument te makkelijk. Over 'de tijdgeest' valt nog wel meer te zeggen. En minstens even belangrijk als het lezen van de Bijbel zelf is het gesprek over hoe we dan lezen.

Tijdgeestargument

Wanneer de term 'tijdgeest' opduikt in artikelen over (homo)seksualiteit en kerk is het bijna alsof het in zichzelf iets nieuws is, een soort progressieve plaag die ons teistert sinds de seksuele revolutie. Naast de Rolling Stones, de minirok en cannabis hadden we opeens ook 'tijdgeest'.

Maar de tijdgeest is niet begonnen in de jaren zestig en ook niet toen de laatste Bijbelschrijver zijn pen neerlegde. Ook de Bijbel zelf is deels het product van de toen heersende tijdgeest. De huidige in Nederland dominante opvattingen over homoseksualiteit staan bovendien niet los van het christendom, dat juist vormend is geweest voor onze opvattingen over seksualiteit. Verder is tijdgeest een betrekkelijke zaak wanneer we niet alleen lokaal maar ook globaal kijken. We hoeven niet zo heel lang te vliegen om in een land terecht te komen waar homoseksualiteit strafbaar is en kerkelijke leiders een grote rol spelen in het legitimeren van geweld tegen homoseksuelen.

Een aantal kerken, waaronder de NGK, tekende in 2011 een gezamenlijke verklaring tegen geweld tegen homo's en lesbiennes en gaf daarmee een belangrijk signaal af. Tegelijkertijd hoop ik dat ontwikkelingen in landen als Oeganda en Rusland ons beducht maken om het 'tijdgeestargument' lichtvaardig en eenzijdig te gebruiken. Tijdgeest is niet noodzakelijkerwijs progressief. Op veel plekken in de wereld wordt de tijdgeest mede onder invloed van religie juist steeds conservatiever, vaak met ingrijpende gevolgen voor seksuele minderheden en vrouwen.

Losweken

Ad de Boer is van mening dat orthodoxe christenen die op sociale media hun steun uitspreken voor het Ierse besluit, de Bijbel te makkelijk aan de kant zetten. Ik denk eerder dat de opgestoken duim op Facebook het signaal is van een collectieve vermoeidheid ten aanzien van het steeds opnieuw bezinnen op de Bijbel en homoseksualiteit. Er wordt juist te veel Bijbel gelezen. Of beter: te weinig teksten worden te vaak gelezen.

De discussie over homoseksualiteit is in een kramp terechtgekomen, die ook wordt veroorzaakt door een gereformeerde tunnelvisie die bronnen buiten de orthodoxe theologie en de eigen traditie stelselmatig negeert, en door de vrees om een *pushover* te zijn die meewaait met (jawel) de tijdgeest. Ik wil graag een paar suggesties doen om uit deze kramp te komen.

Allereerst moeten we andere Bijbelteksten laten spreken dan de reeds bekende. Wanneer het heteroseksuele liefde betreft, wordt zorgeloos geput uit een scala aan teksten, zoals 1 Korintiërs 13, Hooglied en, nota bene, Ruth. Het begrijpen en beoordelen van homoseksualiteit wordt versmald tot Romeinen 1:26-27, waarbij een enkeling zich nog aan de schandknaap waagt. Maar homoseksuele liefde is breder dan deze paar teksten. Homoseksuele en lesbische gemeenteleden hebben niet (alleen) behoefte aan sanctiëring van hun liefde, maar ook aan voeding van deze liefde vanuit de bron.

Zowel voor het losweken van de discussie als voor het recht doen aan homoseksuele gemeenteleden is het nodig om breder, creatiever en meer ontspannen te lezen. Prediker 9:9 ('Geniet van het leven met de vrouw die je bemint...') speelt in mijn leven bijvoorbeeld een veel belangrijkere rol dan Romeinen 1. Het is tijd om de deur open te doen voor de onverwachte tekst. Daarbij hoort ook het bieden van ruimte en veiligheid aan

Dit document is gedownload van <http://www.homoindekerk.nl>

predikanten die breder willen lezen, zonder hen meteen langs de gereformeerde meetlat te leggen, zoals nu te vaak gebeurt.

Halachische weg

Het gesprek over homoseksualiteit moet daarnaast worden ingebed in wat er verder beschikbaar is aan inzichten binnen andere denominaties, theologische stromingen en niet-theologische disciplines. Sommige kerkgenootschappen (PKN, Remonstrantse Broederschap) komen tot andere conclusies dan de Gkv en de NGK. Wat zijn hun overwegingen?

Er bestaat een compleet veld van homo- en queertheologie, waar men zich al decennialang oefent in het begrijpen van seksuele diversiteit in en vanuit de Bijbel. Wat kunnen we daarvan leren?

Binnen wetenschappen als de psychologie en de sociologie is bovendien veel kennis ontwikkeld over de oorsprong en betekenis van homoseksualiteit als oriëntatie en term, en over de psychische en sociale effecten van uitsluiting. Deze inzichten kunnen niet zomaar terzijde worden geschoven. Ook als je meent het theologisch gelijk aan je kant te hebben, kun je niet weglopen voor wat jouw gelijk een ander aandoet.

Een Joods spreekwoord waar ik in relatie tot de discussie over homoseksualiteit vaak aan moet denken luidt: waar een rabbijnse wil is, is een halachische weg. Met andere woorden: wanneer de rabbijnen eenmaal om zijn, komt het met de verantwoording vanuit de Schriften wel goed.

Dit spreekwoord kan worden opgevat als een omschrijving van gemakzucht en opportunistische exegese, maar ik denk dat het iets anders wil aanduiden: er zijn diepere motieven die sturend zijn in hoe we de Bijbel lezen. Dit geldt voor zowel voor- als tegenstanders van homoseksuele relaties en het betreft zowel theologen als leken. Een onderliggend motief kan bijvoorbeeld zijn de diepe overtuiging dat mensen gelijk zijn, ongeacht sekse of seksuele oriëntatie. Of het kan zijn het intense verlangen om de gereformeerde traditie te behouden en ontzag te hebben voor God.

Voor veel mensen zijn deze motieven onopgeefbaar: ze kunnen er geen afstand van doen zonder zichzelf (en God?) geweld aan te doen. Maar de derde weg, de weg uit die 'kramp', is het boven tafel krijgen van en eerlijk zijn over deze diepere beweegredenen en hoe ze ons positioneren tegenover de Bijbel.

Breder lezen, verder kijken en dieper praten. Dat kan alleen als we nieuwsgierig zijn naar wat een ander voor waardevols aantreft in de Bijbel, in andere bronnen en in levenservaringen. En als we het kunnen opbrengen om onze eigen motieven tijdelijk tussen haakjes te plaatsen, bijvoorbeeld door te beginnen met de ander te vragen: wat wil jij dat ik jou vraag?